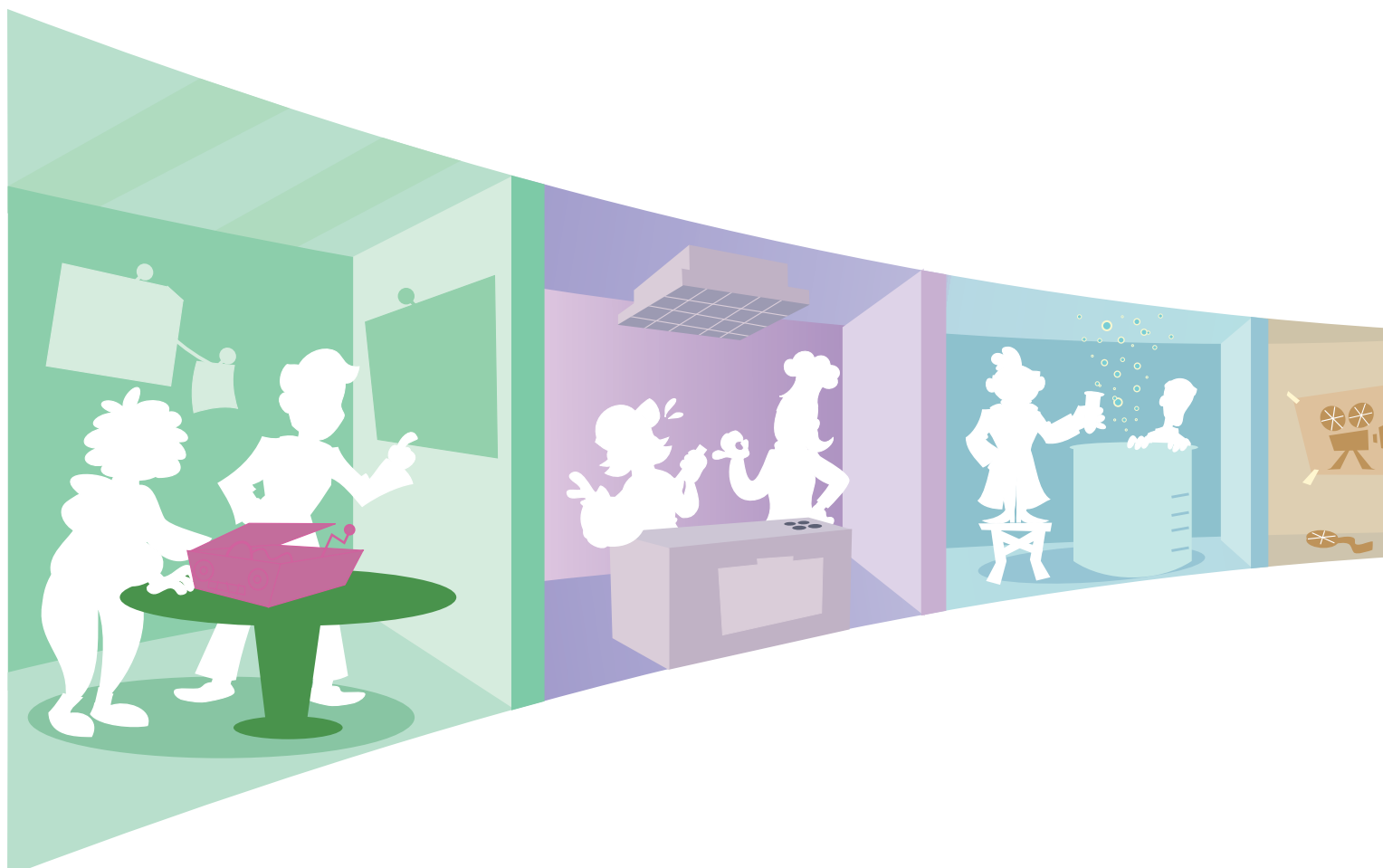

VERANTWOORDINGSRAPPORTAGE

Herijking bekwaamheidseisen Instructeurs in het MBO

ACb

BEROEPSVERENIGING
OPLEIDERS
MBO

Vormgeving en illustraties door Mark Hektor Art / www.markhektor.com

Inhoudsopgave

Voorwoord	6	Deel 2: Proces in opbrengsten	28
Managementsamenvatting	7	1. Inleiding	30
Leeswijzer	8	1.1 Aanleiding en achtergrond	31
Deel 1: Inrichting van het project	10	1.2 Doelstellingen	33
1. Inleiding	12	1.3 Wettelijke basis en opdracht vanuit OCW	33
1.1 Aanleiding en achtergrond	13	2. Aanpak	33
1.2 Doelstellingen	14	2.1 Plan van aanpak	35
1.3 Wettelijke basis en opdracht vanuit OCW	14	2.2 Rolverdeling binnen het traject	35
2. Aanpak	15	3. Kaders voor de herijking van de bekwaamheidseisen	36
2.1 Plan van aanpak	17	3.1 Inhoudelijk kader	37
2.2 Rolverdeling binnen het traject	17	3.2 Procesmatig kader	41
3. Kaders voor de herijking van de bekwaamheidseisen	18	3.3 Juridisch kader	41
3.1 Inhoudelijk kader	19	4. Raadplegingen t.b.v. evaluatie huidige eisen en input herijking	45
3.3 Juridisch kader	23	4.1 Methode en aanpak	47
		4.2 Opbrengsten raadplegingen	49

5. Validatie en toetsing van de conceptversie	55
5.1 Methode en aanpak	57
5.2 Respons en representativiteit van de raadpleging	57
5.3 Draagvlak en acceptatie van de nieuwe eisen	59
Bijlage 1: Overzicht geraadpleegde bronnen en literatuur	59
Bijlage 2: Overzicht van de huidige en de herijkte bekwaamheidseisen	61
Bijlage 3: Colofon	70

Voorwoord

Voor u ligt de verantwoordingsrapportage over het traject Advies Herijking Bekwaamheidseisen Instructeurs in het mbo.

Dit advies is tot stand gekomen dankzij de waardevolle inzet van mbo-instructeurs, docenten, opleiders, werkgevers en experts die met hun praktijkervaring, kennis en betrokkenheid een belangrijke bijdrage hebben geleverd aan het herijkingsproces. Hun inbreng heeft gezorgd voor een breed gedragen advies dat aansluit bij de dagelijkse onderwijspraktijk en de ontwikkeling van de mbo-instructeur.

Wij zijn de mbo-instructeurs die hebben bijgedragen aan dit advies bijzonder dankbaar voor hun waardevolle inzet. Hun inbreng heeft ervoor gezorgd dat dit advies niet alleen stevig onderbouwd is, maar ook aansluit bij de dagelijkse praktijk en de behoeften van instructeurs in het mbo.

Gedurende de herijking kwam de vraag waar de scheidslijn tussen instructeur en docent precies ligt, kwam vaak naar voren. Een mbo-docent verwoordde het treffend:

"In de praktijklessen kan ik volledig leunen op de deskundigheid van de instructeur. We dragen ieder ons eigen deel en vullen elkaar aan."

Deze woorden onderstrepen de waardevolle samenwerking tussen instructeurs en docenten, waarbij beide rollen elkaar versterken en gezamenlijk bijdragen aan goed onderwijs.

Managementsamenvatting

Aanleiding

Sinds 2018 zijn mbo-instructeurs wettelijk erkend als onderwijsondersteunende beroepsgroep met bijbehorende bekwaamheidseisen. Deze eisen vormen de basis voor opleiding, ontwikkeling en professionele standaardisering binnen het mbo. Zes jaar na invoering heeft de beroepsgroep, op verzoek van het ministerie van OCW, voor het eerst een herijking van deze eisen uitgevoerd. Dit om aansluiting te blijven houden bij de onderwijspraktijk, de positie van instructeurs te verstevigen en de kwaliteit van het onderwijs verder te versterken.

Aanpak

De herijking vond plaats tussen april 2024 en september 2025 en verliep volgens de volgende vier fasen: opstart, input ophalen, verwerking en afronding. In deze periode is in nauwe samenwerking met mbo-instructeurs, docenten, opleiders, werkgevers en experts gewerkt aan het evalueren en actualiseren van de bestaande bekwaamheidseisen. De beroepspraktijk van de instructeur stond hierbij centraal. De beroepsorganisaties Algemene Onderwijsbond (AOB), CNV Onderwijs, Beroepsvereniging MBO (BVMBO) en de Federatie van Onderwijsvakorganisaties (FvOv) voerden dit traject uit in opdracht van het ministerie van OCW.

Conclusies

De functie van instructeur is van cruciaal belang voor goed praktijkgericht onderwijs in het mbo. Instructeurs leveren een essentiële bijdrage aan het begeleiden van studenten in het ontwikkelen van beroepsvaardigheden, bouwen sterke pedagogische relaties op en spelen een belangrijke rol binnen onderwijsteams.

In de herijkte bekwaamheidseisen is getracht het onderscheid tussen de rol van instructeur en de rol van docent scherper te definiëren. In de praktijk blijkt enige flexibiliteit in de samenwerking binnen onderwijsteams nuttig te zijn mits de formele taken en verantwoordelijkheden in acht worden genomen. Uit het traject blijkt dat instructeurs zich meer erkend voelen in hun rol, al is verdere positionering binnen instellingen wenselijk.

De herziene bekwaamheidseisen sluiten beter aan bij de praktijk en toekomst van het beroep. Ze geven helderder weer wat (start)bekwame instructeurs moeten kennen en kunnen op vier domeinen: inhoudelijk, didactisch, pedagogisch en professioneel handelen. De toevoeging van het domein ‘professioneel bekwaam’ is hierin een belangrijke versterking. De betrokkenheid van het veld heeft gezorgd voor draagvlak en inhoudelijke versterking van het eindadvies. De herijkte eisen worden herkend als relevant, duidelijk en passend binnen de mbo-context.

Vervolg

Instructeurs, onderwijsteams, werkgevers en opleiders worden aangemoedigd om de herijkte bekwaamheidseisen actief te benutten als basis voor opleiding, ontwikkeling en professionele dialoog. Daarmee wordt het vak van instructeur verder versterkt en blijft de kwaliteit van het mbo-onderwijs gewaarborgd—nu en in de toekomst.

Het advies voor de herijking van de bekwaamheidseisen wordt aangeboden aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Het ministerie is verantwoordelijk voor de verdere wettelijke verankering van deze eisen.

Leeswijzer

Het advies voor de herijking van de bekwaamheidseisen Instructeur in het mbo bestaat uit twee delen:

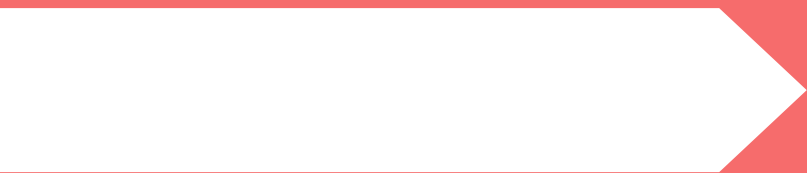
1. Inrichting van de herijking bekwaamheidseisen Instructeur in het mbo
2. Opbrengsten van de herijking bekwaamheidseisen Instructeur in het mbo

Het eerste deel van het rapport (hoofdstukken 2 t/m 5) beschrijft de aanpak van het traject (hoofdstuk 2), de gemaakte keuzes en onderliggende kaders (hoofdstuk 3), het advies voor de herijking (hoofdstuk 4) en de aanbevelingen voor implementatie en uitvoering (hoofdstuk 5).

Het tweede deel van het rapport (hoofdstukken 6 t/m 8) beschrijft de verschillende fasen van het herijkingsproces: de verkenning en evaluatie van de bestaande bekwaamheidseisen (hoofdstuk 6), het ophalen van input uit het veld (hoofdstuk 7) en de validatie en toetsing van de conceptversie (hoofdstuk 8). Per fase wordt toegelicht welke stappen zijn gezet en welke opbrengsten dit heeft opgeleverd, als verantwoording voor de gemaakte keuzes en het uiteindelijke advies.

Het definitieve advies voor de herijking van de bekwaamheidseisen Instructeur in het mbo wordt als apart document beschikbaar gesteld.

Deel 1: Inrichting van het project

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en achtergrond

De bekwaamheidseisen zijn de wettelijke set aan eisen die beschrijven wat een instructeur moet kennen en kunnen om inhoudelijk-, didactisch- en pedagogisch (start)bekwaam te zijn. De bekwaamheidseisen staan opgenomen in het besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel, en zijn daarmee onderdeel van de wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). Bekwaamheidseisen worden door opleidingen gebruikt om het curriculum vorm te geven en door instructeurs en hun werkgevers om het gesprek over bekwaamheidsonderhoud te voeren. Elke zes jaar krijgt de beroepsgroep de mogelijkheid om de minister te adviseren over gewenste aanpassingen in de bekwaamheidseisen.

Sinds de invoering van de bekwaamheidseisen voor instructeurs per 1 augustus 2018 worden instructeurs formeel als groep aangemerkt binnen het ondersteunende personeel van mbo-instellingen. Ook geldt er voor hen sindsdien een aparte opleiding. De beroepsgroep van instructeurs in het mbo heeft de bekwaamheidseisen voor de eerste keer herijkt met als doel om de kwaliteit van het beroep van instructeur te definiëren en te bewaken. Hiermee wil de beroepsgroep er zorg voor dragen dat instructeurs nu en in de toekomst voldoende toegerust worden om effectief bij te dragen aan goed onderwijs voor alle studenten in het mbo.

1.2 Doelstellingen

De bekwaamheidseisen zijn herijkt met de volgende doelstellingen:

1. De bekwaamheidseisen moeten de kwaliteit van de instructeur bevorderen.
2. De bekwaamheidseisen moeten de kwaliteit van de opleiding en de verdere ontwikkeling van de instructeur bevorderen.
3. De bekwaamheidseisen moeten het leren van de student bevorderen.
4. De bekwaamheidseisen moeten de toestroom naar en het behoud binnen de beroepsgroep bevorderen.

1.3 Wettelijke basis en opdracht vanuit OCW

In de WEB (art. 4.2.3) is bepaald dat er bekwaamheidseisen aan onderwijsondersteunende functionarissen zijn vastgesteld. Dit is als volgt verwoord: ‘Bij algemene maatregel van bestuur worden bekwaamheidseisen vastgesteld voor onderwijsondersteunende werkzaamheden die bij die maatregel worden aangewezen en die rechtstreeks verband houden met het onderwijsleerproces.’

De Minister stelt ten minste eenmaal in de zes jaren een beroepsorganisatie die vanuit het oogpunt van beroepskwaliteit representatief is voor onderwijspersoneel, in de gelegenheid hem een voorstel te doen over ongewijzigde handhaving of wijziging van de bekwaamheidseisen. Tot op heden is de beroepsgroep van instructeurs in het mbo de enige onderwijsondersteunende functiegroep waartoe de minister opdracht heeft gegeven om bekwaamheidseisen te formuleren en te herijken.

2. Aanpak

2.1 Plan van aanpak

Het traject voor de herijking bekwaamheidseisen is opgedeeld in de volgende fasen:

A. Opstart (april t/m juli 2024)

Opstellen project- en communicatieplan, opstellen projectkaders, opstellen plan voor raadplegingen, uitvoeren van de evaluatie van de huidige bekwaamheidseisen (evaluatie deels uitgevoerd in fase B).

B. Ophalen input (september t/m november 2024)

Raadplegingen onder instructeurs, docenten, opleiders, werkgevers en overige experts en betrokkenen.

C. Verwerken input (december 2024 t/m februari 2025)

Opstellen conceptadvies, afstemming met betrokkenen en actieve achterban.

D. Afronding (maart t/m april 2025, later verlengd tot september 2025)

Opstellen definitief advies, aanbieding aan ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschap

2.2 Rolverdeling binnen het traject

De volgende partijen zijn betrokken geweest bij herijking van de bekwaamheidseisen en de totstandkoming van het advies.

Samenwerkende beroepsorganisaties

De Algemene Onderwijsbond, CNV Onderwijs, Beroepsvereniging MBO en de Federatie van Onderwijsvakorganisaties (FvOv) hebben de herijking van de bekwaamheidseisen in opdracht van het Ministerie van OCW uitgevoerd. Deze organisaties vertegenwoordigen samen tot ongeveer 170.000 onderwijspersoneelsleden. Dit maakt hen een brede en representatieve stem binnen het Nederlandse onderwijs. De Algemene Onderwijsbond (AOB) was in dit traject penvoerder.

Stakeholders

Een vaste afvaardiging van stakeholders is betrokken geweest bij dit project, bestaande uit opleiders, werkgevers, ouders & studenten en overige experts. De stakeholders gaven input voor de evaluatie van de huidige bekwaamheidseisen en de herijkte bekwaamheidseisen.

Instructeurs en docenten in het mbo

Instructeurs en docenten uit het gehele land hadden de mogelijkheid om mondeling, schriftelijk, live en digitaal mee te denken. Vanuit de instructeurs werd een koppeling gemaakt tussen dagelijkse onderwijspraktijk waar zij voor staan en de bekwaamheidseisen. Hun inbreng bracht (de evaluatie van) de huidige bekwaamheidseisen tot het niveau van de praktijk.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap was opdrachtgever van de herijking bekwaamheidseisen. Gedurende het traject heeft de projectleiding elk kwartaal schriftelijke en mondeling verantwoording afgelegd aan de opdrachtgever over zowel inhoud als projectvoortgang.

3. Kaders voor de herijking van de bekwaamheidseisen

In de opstartfase zijn een viertal kaders opgesteld om richting te geven aan het proces van de herijking. Het gaat daarbij om het inhoudelijk kader, procesmatig kader, juridisch kader en wetenschappelijk kader. Hieronder worden deze kaders toegelicht.

3.1 Inhoudelijk kader

Het inhoudelijk kader beschrijft zowel de afbakening van de functie van instructeur – het uitgangspunt voor deze herijking – als de inhoudelijke focuspunten voor deze herijking zoals die tijdens de evaluatiefase zijn gesignaleerd. Deze focuspunten vormen het vertrekpunt voor de aanpassingen die in deze herijking worden doorgevoerd.

De functie van de instructeur in het MBO

Sinds de invoering van de bekwaamheidseisen voor instructeurs per 1 augustus 2018 worden instructeurs formeel als groep aangemerkt binnen het personeel in het mbo-instellingen en is er voor hen een aparte opleiding. De functiebeschrijvingen voor instructeurs in het mbo kunnen verschillen per instelling, maar worden wel geacht conform het functiewaarderingssysteem FUWA MBO gewaardeerd te worden.

Instructeurs maken samen met docenten deel uit van onderwijsteams in MBO-instellingen. Het werk van de instructeur richt zich op de uitvoering van de praktijkgerichte onderdelen van de opleiding en het begeleiden van studenten bij het verwerven van beroepsvaardigheden. Dit gebeurt doorgaans binnen de onderwijsinstelling en niet op de stageplaatsen, waarbij instructeurs zowel individueel als in groepsverband ondersteuning en instructie bieden. Instructeurs zijn niet eindverantwoordelijk voor het onderwijsprogramma en de toetsing, maar verzorgen (zelfstandig) delen van het onderwijs, waarmee hun bijdrage telt als begeleide onderwijstijd. Ook binnen algemene vakken (AVO) kunnen instructeurs worden ingezet, bijvoorbeeld bij het begeleiden van zelfstandig werk of het geven van gerichte ondersteuning aan studenten.

De eindverantwoordelijkheid voor het curriculum en de examinering ligt bij de docenten in het onderwijsteam. In de praktijk werken instructeurs en docenten intensief samen, waarbij de expertise van de instructeurs in de beroepspraktijk het onderwijs verrijkt en versterkt

Om de functie van instructeur te kunnen vervullen moet aangetoond zijn dat men vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch bekwaam is.

Vakinhoudelijke bekwaamheid kan worden aangetoond op basis van de relevante werkervaring en opleidingsachtergrond. Een getuigschrift of oordeel van het bevoegd gezag is hierin bepalend of de instructeur voldoet. MBO-instellingen hebben gezamenlijk in het 'Kwaliteitskader bekwaamheidseisen voor instructeurs' vastgelegd hoe zij tot dit oordeel dienen te komen. Het gaat daarbij o.a. over kennis van vaktaal en beroepsethiek, beschikken over relevante en actuele beroepskennis, kennis hebben van de Nederlandse en de Engelse taal en van rekenen, voor zover dit betrekking heeft op het vakgebied, etc. De instructeur moet ten minste de vakinhoudelijke kennis en vaardigheden beheersen die gelijk zijn aan het niveau van de opleiding waarin hij werkzaam is.

Voor vakdidactische en pedagogische bekwaamheid dient een opleiding te worden gevolgd. Dat kan een 1-jarige mbo-4 specialistenopleiding Instructeur mbo of 2-jarige educatieve associate degree (AD) tot onderwijsondersteuner zijn. Dit betekent dat er zowel instructeurs op niveau 4 (mbo 4) als op niveau 5 (AD) worden opgeleid.

De opleidingen tot instructeur zijn in 2018, na de invoering van de bekwaamheidseisen, gestart. Waar de AD-opleidingen tot onderwijsondersteuner, opleidingsprofielen hanteren is er voor de mbo-4 opleiding tot instructeur een kwalificatiedossier instructeurs¹ ontwikkeld waarin de volgende beroeps specifieke vaardigheden nader worden beschreven:

- Aanbieden van onderwijsactiviteiten
- Afstemmen van onderwijsactiviteiten met betrokkenen

- Voorbereiden van de uitvoering van onderwijsactiviteiten voor
- Uitvoeren van voorwaardelijke werkzaamheden
- Uitvoeren van onderwijsactiviteiten
- Zorgen voor een veilige leeromgeving
- Ondersteunen bij het beoordelen en examineren van studenten
- Evalueren samen met het onderwijsteam hun werkzaamheden
- Werken aan kwaliteit en deskundigheid
- Werken aan deskundigheidsbevordering
- Werken aan het bevorderen en bewaken van kwaliteitszorg

Focuspunten voor de herijking bekwaamheidseisen instructeur in het MBO

Positionering en ontwikkeling van de beroepsgroep

De herijking moet bijdragen aan een heldere positionering van de instructeur als professional binnen de onderwijsinstelling. De bekwaamheidseisen dienen de ontwikkeling van de beroepsgroep te ondersteunen en inzicht te geven in de specifieke rol die instructeurs vervullen in het begeleiden van studenten bij het verwerven van beroepsvaardigheden.

Aansluiting en onderscheid met bekwaamheidseisen docenten

De bekwaamheidseisen voor instructeurs moeten enerzijds voldoende onderscheidend zijn van de eisen voor docenten, zodat beide rollen helder zijn afgebakend. Anderzijds is een goede aansluiting tussen beide essentieel om samenwerking binnen onderwijsteams te bevorderen en te zorgen voor een samenhangend geheel in het onderwijsaanbod.

Bruikbaarheid voor MBO-instellingen en opleidingen

De bekwaamheidseisen dienen op een duidelijke en herkenbare manier te beschrijven wat van een (start)bekwame instructeur wordt verwacht. De bekwaamheidseisen moeten zodanig zijn geformuleerd dat zij in de praktijk effectief kunnen worden toegepast. Dit betekent dat de eisen niet alleen richtinggevend zijn voor individuele instructeurs, maar ook houvast bieden aan opleidingen en instellingen bij het vormgeven van opleidings- en professionaliseringstrajecten.

3.2 Procesmatig kader

Het procesmatig kader beschrijft de uitgangspunten op basis waarvan de herijking van de bekwaamheidseisen voor instructeurs is vormgegeven. Dit traject gaat uit van een co-creatief proces met nauwe betrokkenheid van de beroepsgroep en andere stakeholders en experts.

Brede stakeholderbetrokkenheid

De praktijkervaring van instructeurs is het vertrekpunt van de herijking van de bekwaamheidseisen van instructeurs. Hun stem en expertise vormen het uitgangspunt voor het traject, omdat zij de eigen beroepspraktijk als beste kennen. Andere betrokkenen, zoals werkgevers en opleiders, worden eveneens geraadpleegd om een breed en gedragen beeld te verkrijgen. Op basis van deze gezamenlijke input worden bestaande knelpunten in kaart gebracht en verbeteringen vormgegeven, met de praktijkkennis van instructeurs als fundament.

Gestructureerd procesverloop

Het herijkingstraject moet dusdanig worden ingericht dat alle betrokken partijen voldoende ruimte krijgen om input te leveren. Daarom is gekozen voor een gestructureerd proces dat in vier fasen verloopt: opstart, ophalen van input, verwerking van input en afronding. Deze gefaseerde aanpak zorgt ervoor dat inzichten uit de praktijk tijdig worden verzameld en meegenomen in het opstellen van de nieuwe bekwaamheidseisen.

Consistentie en afstemming

Het herijkingstraject moet aansluiten op eerdere herijkingsprocessen, zoals die van de bekwaamheidseisen voor leraren. Door deze lijn door te trekken, ontstaat een herkenbare en uniforme werkwijze die de samenhang tussen de verschillende bekwaamheidseisen versterkt.

Het proces is iteratief ingericht: concepten zijn meermaals voorgelegd aan de beroepsgroep en aangepast op basis van feedback.

3.3 Juridisch kader

Het juridisch kader geeft inzicht in de wet- en regelgeving die onderliggend is aan de herijking van de bekwaamheidseisen, namelijk:

- Wet beroepen in het onderwijs (BIO)
- Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel
- Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)

De volgende artikelen zijn direct of indirect van invloed op het proces en/of de inhoud van de herijking van de bekwaamheidseisen.

Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)

Artikel 4.2.3, Bekwaamheidseisen

1. Bij algemene maatregel van bestuur worden bekwaamheidseisen vastgesteld voor de uitoefening van het docentschap.
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden bekwaamheidseisen vastgesteld voor bij die maatregel aan te wijzen onderwijsondersteunende werkzaamheden die rechtstreeks verband houden met het onderwijsleerproces.
3. De in het eerste lid bedoelde bekwaamheidseisen zijn gericht op het handelen in het onderwijsleerproces, het algemeen professioneel handelen en het werken binnen een onderwijsorganisatie. Zij omvatten in elk geval eisen ten aanzien van:
 - a. Pedagogisch-didactische kennis, inzicht en vaardigheden, en
 - b. Vakbekwaamheid.
4. De algemene maatregel van bestuur, bedoeld in het eerste en tweede lid, wordt aan de beide Kamers der Staten-Generaal overgelegd. De maatregel treedt niet in werking dan nadat vier weken na de overlegging zijn verstreken en niet door of namens een van beide Kamers de wens wordt te kennen gegeven dat het in die maatregel geregelde onderwerp bij de wet wordt geregeld. Alsdan wordt een daartoe strekkend wetsvoorstel zo spoedig mogelijk ingediend.
5. Onze Minister stelt een beroepsorganisatie die hij vanuit het oogpunt van beroepskwaliteit representatief acht voor onderwijspersoneel als bedoeld in deze wet, in de gelegenheid hem een voorstel te doen voor de in het eerste en tweede lid bedoelde bekwaamheidseisen. Onze Minister stelt deze organisatie vervolgens in elk geval eenmaal in de

zes jaar in de gelegenheid, hem een voorstel te doen over ongewijzigde handhaving of wijziging van de bekwaamheidseisen voor zover vastgesteld. Uit een voorstel als bedoeld in de eerste of tweede volzin blijkt tevens, in hoeverre dat voorstel mede steun geniet van een vertegenwoordiging van bevoegde gezagsorganen, van ouders en van deelnemers.

Artikel 4.2.4, Bekwaamheidsdossier

Het bevoegd gezag beschikt ten aanzien van elk personeelslid dat een functie of werkzaamheden verricht waarvoor bekwaamheidseisen zijn vastgesteld, over geordende gegevens met betrekking tot de bekwaamheid en het onderhouden van de bekwaamheid. Ten behoeve van de onderlinge vergelijkbaarheid en herkenbaarheid van de gegevens kunnen bij ministeriële regeling voorschriften worden vastgesteld over de inrichting en wijze van ordening van deze gegevens.

Wet Beroepen in het Onderwijs (BIO)

De Wet Beroepen In het Onderwijs (BIO) is in 2006 opgesteld om de kwaliteit van leraren en onderwijsondersteunend personeel in het Nederlandse onderwijs te waarborgen. De wet BIO geldt voor leraren en onderwijsassistenten in alle onderwijssectoren, uitgezonderd het hoger onderwijs.

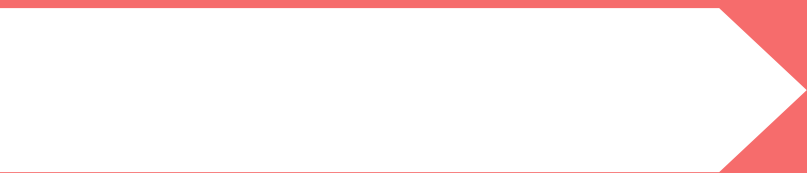
In de wet BIO zijn artikelen opgenomen die doorwerking vinden in de verschillende sectorwetten, zo is er een artikel opgenomen dat bepaald hoe, wanneer er sprake zou zijn van een wijziging in bekwaamheidseisen, er omgegaan wordt met degene die een geldend bewijs van bekwaamheid of bevoegdheid reeds bezitten. Per 1 augustus 2018 zijn bij wet bekwaamheidseisen voor instructeurs van kracht. Conform de in de WEB opgenomen benoemingsvereisten voor degene die onderwijsondersteunende werkzaamheden verricht, mag een werkgever een werknemer die nog niet aan de bekwaamheidseisen voldoet ten hoogste 2 jaar inzetten.

Ook is er in de wet BIO vastgelegd dat een leraar en onderwijsondersteuner tijdens zijn of haar hele loopbaan moet blijven werken aan deze competenties. Elke instelling is volgens de wet BIO verplicht om een bekwaamheidsdossier bij te houden van haar leerkrachten. In dit bekwaamheidsdossier staat precies hoe het staat met de competenties van de leerkracht.

Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel

In het besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel zijn de bekwaamheidseisen opgenomen, onderverdeeld in vakinhoudelijke bekwaamheid, vakdidactische bekwaamheid en pedagogische bekwaamheid. Aansluitend op de sectorwetten wordt er onderscheid gemaakt tussen verschillende type leraren en onderwijsondersteunend personeel. Er zijn bekwaamheidseisen voor drie type leraren (po, vo en vho) en voor instructeurs, maar tot op heden nog niet voor overig onderwijsondersteunend personeel.

Deel 2: Proces in opbrengsten

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en achtergrond

De bekwaamheidseisen zijn de wettelijke set aan eisen die beschrijven wat een instructeur moet kennen en kunnen om inhoudelijk-, didactisch- en pedagogisch (start)bekwaam te zijn. De bekwaamheidseisen staan opgenomen in het besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel, en zijn daarmee onderdeel van de wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). Bekwaamheidseisen worden door opleidingen gebruikt om het curriculum vorm te geven en door instructeurs en hun werkgevers om het gesprek over bekwaamheidsonderhoud te voeren. Elke zes jaar krijgt de beroepsgroep de mogelijkheid om de minister te adviseren over gewenste aanpassingen in de bekwaamheidseisen.

Sinds de invoering van de bekwaamheidseisen voor instructeurs per 1 augustus 2018 worden instructeurs formeel als groep aangemerkt binnen het ondersteunende personeel van mbo-instellingen. Ook geldt er voor hen sindsdien een aparte opleiding. De beroepsgroep van instructeurs in het mbo heeft de bekwaamheidseisen voor de eerste keer herijkt met als doel om de kwaliteit van het beroep van instructeur te definiëren en te bewaken. Hiermee wil de beroepsgroep er zorg voor dragen dat instructeurs nu en in de toekomst voldoende toegerust worden om effectief bij te dragen aan goed onderwijs voor alle studenten in het mbo.

1.2 Doelstellingen

De bekwaamheidseisen zijn herijkt met de volgende doelstellingen:

- De bekwaamheidseisen moeten de kwaliteit van de instructeur bevorderen.
- De bekwaamheidseisen moeten de kwaliteit van de opleiding en de verdere ontwikkeling van de instructeur bevorderen.
- De bekwaamheidseisen moeten het leren van de student bevorderen.
- De bekwaamheidseisen moeten de toestroom naar en het behoud binnen de beroepsgroep bevorderen.

1.3 Wettelijke basis en opdracht vanuit OCW

In de WEB (art. 4.2.3) is bepaald dat er bekwaamheidseisen aan onderwijsondersteunende functionarissen zijn vastgesteld. Dit is als volgt verwoord: ‘Bij algemene maatregel van bestuur worden bekwaamheidseisen vastgesteld voor onderwijsondersteunende werkzaamheden die bij die maatregel worden aangewezen en die rechtstreeks verband houden met het onderwijsleerproces.’

De Minister stelt ten minste eenmaal in de zes jaren een beroepsorganisatie die vanuit het oogpunt van beroepskwaliteit representatief is voor onderwijspersoneel, in de gelegenheid hem een voorstel te doen over ongewijzigde handhaving of wijziging van de bekwaamheidseisen. Tot op heden is de beroepsgroep van instructeurs in het mbo de enige onderwijsondersteunende functiegroep waartoe de minister opdracht heeft gegeven om bekwaamheidseisen te formuleren en te herijken.

2. Aanpak

2.1 Plan van aanpak

Het traject voor de herijking bekwaamheidseisen is opgedeeld in de volgende fasen:

A. Opstart (april t/m juli 2024)

Opstellen project- en communicatieplan, opstellen projectkaders, opstellen plan voor raadplegingen, uitvoeren van de evaluatie van de huidige bekwaamheidseisen (evaluatie deels uitgevoerd in fase B).

B. Ophalen input (september t/m november 2024)

Raadplegingen onder instructeurs, docenten, opleiders, werkgevers en overige experts en betrokkenen.

C. Verwerken input (december 2024 t/m februari 2025)

Opstellen conceptadvies, afstemming met betrokkenen en actieve achterban.

D. Afronding (maart t/m april 2025, later verlengd tot september 2025)

Opstellen definitief advies, aanbieding aan ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschap.

2.2 Rolverdeling binnen het traject

De volgende partijen zijn betrokken geweest bij herijking van de bekwaamheidseisen en de totstandkoming van het advies.

Samenwerkende beroepsorganisaties

De Algemene Onderwijsbond, CNV Onderwijs, Beroepsvereniging MBO en de Federatie van Onderwijsvakorganisaties (FvOv) hebben de herijking van de bekwaamheidseisen in opdracht van het Ministerie van OCW uitgevoerd. Deze organisaties vertegenwoordigen samen tot ongeveer 170.000 onderwijspersoneelsleden. Dit maakt hen een brede en representatieve stem binnen het Nederlandse onderwijs. De Algemene Onderwijsbond (AOB) was in dit traject penvoerder.

Stakeholders

Een vaste afvaardiging van stakeholders is betrokken geweest bij dit project, bestaande uit opleiders, werkgevers, ouders & studenten en overige experts. De stakeholders gaven input voor de evaluatie van de huidige bekwaamheidseisen en de herijkte bekwaamheidseisen.

Instructeurs en docenten in het mbo

Instructeurs en docenten uit het gehele land hadden de mogelijkheid om mondeling, schriftelijk, live en digitaal mee te denken. Vanuit de instructeurs werd een koppeling gemaakt tussen dagelijkse onderwijspraktijk waar zij voor staan en de bekwaamheidseisen. Hun inbreng bracht (de evaluatie van) de huidige bekwaamheidseisen tot het niveau van de praktijk.

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap was opdrachtgever van de herijking bekwaamheidseisen. Gedurende het traject heeft de projectleiding elk kwartaal schriftelijke en mondeling verantwoording afgelegd aan de opdrachtgever over zowel inhoud als projectvoortgang.

3. Kaders voor de herijking van de bekwaamheidseisen

In de opstartfase zijn een viertal kaders opgesteld om richting te geven aan het proces van de herijking. Het gaat daarbij om het inhoudelijk kader, procesmatig kader, juridisch kader en wetenschappelijk kader. Hieronder worden deze kaders toegelicht.

3.1 Inhoudelijk kader

Het inhoudelijk kader beschrijft zowel de afbakening van de functie van instructeur – het uitgangspunt voor deze herijking – als de inhoudelijke focuspunten voor deze herijking zoals die tijdens de evaluatiefase zijn gesignaleerd. Deze focuspunten vormen het vertrekpunt voor de aanpassingen die in deze herijking worden doorgevoerd.

De functie van de instructeur in het MBO

Sinds de invoering van de bekwaamheidseisen voor instructeurs per 1 augustus 2018 worden instructeurs formeel als groep aangemerkt binnen het personeel in het mbo-instellingen en is er voor hen een aparte opleiding. De functiebeschrijvingen voor instructeurs in het mbo kunnen verschillen per instelling, maar worden wel geacht conform het functiewaarderingssysteem FUWA MBO gewaardeerd te worden.

Instructeurs maken samen met docenten deel uit van onderwijsteams in MBO-instellingen. Het werk van de instructeur richt zich op de uitvoering van de praktijkgerichte onderdelen van de opleiding en het begeleiden van studenten bij het verwerven van beroepsvaardigheden. Dit gebeurt doorgaans binnen de onderwijsinstelling en niet op de stageplaatsen, waarbij instructeurs zowel individueel als in groepsverband ondersteuning en instructie bieden. Instructeurs zijn niet eindverantwoordelijk voor het onderwijsprogramma en de toetsing, maar verzorgen (zelfstandig) delen van het onderwijs, waarmee hun bijdrage telt als begeleide onderwijstijd. Ook binnen algemene vakken (AVO) kunnen instructeurs worden ingezet, bijvoorbeeld bij het begeleiden van zelfstandig werk of het geven van gerichte ondersteuning aan studenten. De eindverantwoordelijkheid voor het curriculum en de examinering ligt bij de docenten in het onderwijsteam. In de praktijk werken instructeurs en docenten intensief samen, waarbij de expertise van de instructeurs in de beroepspraktijk het onderwijs verrijkt en versterkt

Om de functie van instructeur te kunnen vervullen moet aangetoond zijn dat men vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch bekwaam is.

Vakinhoudelijke bekwaamheid kan worden aangetoond op basis van de relevante werkervaring en opleidingsachtergrond. Een getuigschrift of oordeel van het bevoegd gezag is hierin bepalend of de instructeur voldoet. MBO-instellingen hebben gezamenlijk in het 'Kwaliteitskader bekwaamheidseisen voor instructeurs' vastgelegd hoe zij tot dit oordeel dienen te komen. Het gaat daarbij o.a. over kennis van vaktaal en beroepsethiek, beschikken over relevante en actuele beroepskennis, kennis hebben van de Nederlandse en de Engelse taal en van rekenen, voor zover dit betrekking heeft op het vakgebied, etc. De instructeur moet ten minste de vakinhoudelijke kennis en vaardigheden beheersen die gelijk zijn aan het niveau van de opleiding waarin hij werkzaam is.

Voor vakdidactische en pedagogische bekwaamheid dient een opleiding te worden gevolgd. Dat kan een 1-jarige mbo-4 specialistenopleiding Instructeur mbo of 2-jarige educatieve associate degree (AD) tot onderwijsondersteuner zijn. Dit betekent dat er zowel instructeurs op niveau 4 (mbo 4) als op niveau 5 (AD) worden opgeleid.

De opleidingen tot instructeur zijn in 2018, na de invoering van de bekwaamheidseisen, gestart. Waar de AD-opleidingen tot onderwijsondersteuner, opleidingsprofielen hanteren is er voor de mbo-4 opleiding tot instructeur een kwalificatiedossier instructeurs¹ ontwikkeld waarin de volgende beroeps specifieke vaardigheden nader worden beschreven:

- Aanbieden van onderwijsactiviteiten
- Afstemmen van onderwijsactiviteiten met betrokkenen
- Voorbereiden van de uitvoering van onderwijsactiviteiten voor
- Uitvoeren van voorwaardelijke werkzaamheden

- Uitvoeren van onderwijsactiviteiten
- Zorgen voor een veilige leeromgeving
- Ondersteunen bij het beoordelen en examineren van studenten
- Evalueren samen met het onderwijsteam hun werkzaamheden
- Werken aan kwaliteit en deskundigheid
- Werken aan deskundigheidsbevordering
- Werken aan het bevorderen en bewaken van kwaliteitszorg

Focuspunten voor de herijking bekwaamheidseisen instructeur in het MBO

Positionering en ontwikkeling van de beroepsgroep

De herijking moet bijdragen aan een heldere positionering van de instructeur als professional binnen de onderwijsinstelling. De bekwaamheidseisen dienen de ontwikkeling van de beroepsgroep te ondersteunen en inzicht te geven in de specifieke rol die instructeurs vervullen in het begeleiden van studenten bij het verwerven van beroepsvaardigheden.

Aansluiting en onderscheid met bekwaamheidseisen docenten

De bekwaamheidseisen voor instructeurs moeten enerzijds voldoende onderscheidend zijn van de eisen voor docenten, zodat beide rollen helder zijn afgebakend. Anderzijds is een goede aansluiting tussen beide essentieel om samenwerking binnen onderwijsteams te bevorderen en te zorgen voor een samenhangend geheel in het onderwijsaanbod.

De bekwaamheidseisen dienen op een duidelijke en herkenbare manier te beschrijven wat van een (start)bekwame instructeur wordt verwacht. De bekwaamheidseisen moeten zodanig zijn geformuleerd dat zij in de praktijk effectief kunnen worden toegepast. Dit betekent dat de eisen niet alleen richtinggevend zijn voor individuele instructeurs, maar ook houvast bieden aan opleidingen en instellingen bij het vormgeven van opleidings- en professionaliseringstrajecten.

3.2 Procesmatig kader

Het procesmatig kader beschrijft de uitgangspunten op basis waarvan de herijking van de bekwaamheidseisen voor instructeurs is vormgegeven. Dit traject gaat uit van een co-creatief proces met nauwe betrokkenheid van de beroepsgroep en andere stakeholders en experts.

Brede stakeholderbetrokkenheid

De praktijkervaring van instructeurs is het vertrekpunt van de herijking van de bekwaamheidseisen van instructeurs. Hun stem en expertise vormen het uitgangspunt voor het traject, omdat zij de eigen beroepspraktijk als beste kennen. Andere betrokkenen, zoals werkgevers en opleiders, worden eveneens geraadpleegd om een breed en gedragen beeld te verkrijgen. Op basis van deze gezamenlijke input worden bestaande knelpunten in kaart gebracht en verbeteringen vormgegeven, met de praktijkkennis van instructeurs als fundament.

Gestructureerd procesverloop

Het herijkingstraject moet dusdanig worden ingericht dat alle betrokken partijen voldoende ruimte krijgen om input te leveren. Daarom is gekozen voor een gestructureerd proces dat in vier fasen verloopt: opstart, ophalen van input, verwerking van input en afronding. Deze gefaseerde aanpak zorgt ervoor dat inzichten uit de praktijk tijdig worden verzameld en meegenomen in het opstellen van de nieuwe bekwaamheidseisen.

Consistentie en afstemming

Het herijkingstraject moet aansluiten op eerdere herijkingsprocessen, zoals die van de bekwaamheidseisen voor leraren. Door deze lijn door te trekken, ontstaat een herkenbare en uniforme werkwijze die de samenhang tussen de verschillende bekwaamheidseisen versterkt.

Het proces is iteratief ingericht: concepten zijn meermaals voorgelegd aan de beroepsgroep en aangepast op basis van feedback.

3.3 Juridisch kader

Het juridisch kader geeft inzicht in de wet- en regelgeving die onderliggend is aan de herijking van de bekwaamheidseisen, namelijk:

- Wet beroepen in het onderwijs (BIO)
- Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel
- Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)

De volgende artikelen zijn direct of indirect van invloed op het proces en/of de inhoud van de herijking van de bekwaamheidseisen:

Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)

Artikel 4.2.3, Bekwaamheidseisen

1. Bij algemene maatregel van bestuur worden bekwaamheidseisen vastgesteld voor de uitoefening van het docentschap.
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden bekwaamheidseisen vastgesteld voor bij die maatregel aan te wijzen onderwijsondersteunende werkzaamheden die rechtstreeks verband houden met het onderwijsleerproces.
3. De in het eerste lid bedoelde bekwaamheidseisen zijn gericht op het handelen in het onderwijsleerproces, het algemeen professioneel handelen en het werken binnen een onderwijsorganisatie. Zij omvatten in elk geval eisen ten aanzien van:
 - a. Pedagogisch-didactische kennis, inzicht en vaardigheden, en
 - b. Vakbekwaamheid.
4. De algemene maatregel van bestuur, bedoeld in het eerste en tweede lid, wordt aan de beide Kamers der Staten-Generaal overgelegd. De maatregel treedt niet in werking dan nadat vier weken na de overlegging zijn verstreken en niet door of namens een van beide Kamers de wens wordt te kennen gegeven dat het in die maatregel geregelde onderwerp bij de wet wordt geregeld. Alsdan wordt een daartoe strekkend wetsvoorstel zo spoedig mogelijk ingediend.
5. Onze Minister stelt een beroepsorganisatie die hij vanuit het oogpunt van beroepskwaliteit representatief acht voor

onderwijspersoneel als bedoeld in deze wet, in de gelegenheid hem een voorstel te doen voor de in het eerste en tweede lid bedoelde bekwaamheidseisen. Onze Minister stelt deze organisatie vervolgens in elk geval eenmaal in de zes jaar in de gelegenheid, hem een voorstel te doen over ongewijzigde handhaving of wijziging van de bekwaamheidseisen voor zover vastgesteld. Uit een voorstel als bedoeld in de eerste of tweede volzin blijkt tevens, in hoeverre dat voorstel mede steun geniet van een vertegenwoordiging van bevoegde gezagsorganen, van ouders en van deelnemers.

Artikel 4.2.4, Bekwaamheidsdossier

Het bevoegd gezag beschikt ten aanzien van elk personeelslid dat een functie of werkzaamheden verricht waarvoor bekwaamheidseisen zijn vastgesteld, over geordende gegevens met betrekking tot de bekwaamheid en het onderhouden van de bekwaamheid. Ten behoeve van de onderlinge vergelijkbaarheid en herkenbaarheid van de gegevens kunnen bij ministeriële regeling voorschriften worden vastgesteld over de inrichting en wijze van ordening van deze gegevens.

Wet Beroepen in het Onderwijs (BIO)

De Wet Beroepen In het Onderwijs (BIO) is in 2006 opgesteld om de kwaliteit van leraren en onderwijsondersteunend personeel in het Nederlandse onderwijs te waarborgen. De wet BIO geldt voor leraren en onderwijsassistenten in alle onderwijssectoren, uitgezonderd het hoger onderwijs.

In de wet BIO zijn artikelen opgenomen die doorwerking vinden in de verschillende sectorwetten, zo is er een artikel opgenomen dat bepaald hoe, wanneer er sprake zou zijn van een wijziging in bekwaamheidseisen, er omgegaan wordt met degene die een geldend bewijs van bekwaamheid of bevoegdheid reeds bezitten. Per 1 augustus 2018 zijn bij wet bekwaamheidseisen voor instructeurs van kracht. Conform de in de WEB opgenomen benoemingsvereisten voor degene die onderwijsondersteunende werkzaamheden verricht, mag een werkgever een werknemer die nog niet aan de bekwaamheidseisen voldoet ten hoogste 2 jaar inzetten.

Ook is er in de wet BIO vastgelegd dat een leraar en onderwijsondersteuner tijdens zijn of haar hele loopbaan moet blijven werken aan deze competenties. Elke instelling is volgens de wet BIO verplicht om een bekwaamheidsdossier bij te houden van haar leerkrachten. In dit bekwaamheidsdossier staat precies hoe het staat met de competenties van de leerkracht.

Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel

In het besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel zijn de bekwaamheidseisen opgenomen, onderverdeeld in vakinhoudelijke bekwaamheid, vakdidactische bekwaamheid en pedagogische bekwaamheid. Aansluitend op de sectorwetten wordt er onderscheid gemaakt tussen verschillende type leraren en onderwijsondersteunend personeel. Er zijn bekwaamheidseisen voor drie type leraren (po, vo en vho) en voor instructeurs, maar tot op heden nog niet voor overig onderwijsondersteunend personeel.

4. Raadplegingen t.b.v. evaluatie huidige eisen en input herijking

4.1 Methode en aanpak

Doelgroepen

Voor de herijking van de bekwaamheidseisen zijn in de eerste plaats mbo-instructeurs zelf geraadpleegd, omdat instructeurs expert zijn van de eigen beroepspraktijk. Daarnaast is input opgehaald bij docenten, opleiders, werkgevers en overige experts, die in hun werk nauw betrokken zijn bij de inzet, begeleiding en ontwikkeling van instructeurs. De gezamenlijke inzichten zorgen ervoor dat de eisen aansluiten bij de praktijk, toekomstbestendig zijn en breed gedragen worden binnen het mbo.

De werving van instructeurs heeft via de volgende kanalen plaatsgevonden:

- Via de kanalen van de deelnemende beroepsorganisaties
- Via de kanalen van stakeholders, waaronder de MBO-raad en Inspectie van het onderwijs
- Via de kanalen van de directie MBO van het ministerie van OCW
- Via de kanalen van het arbeidsmarktplatform (SOM)
- Via de instructeursopleidingen
- Via de MBO-instellingen

Ondanks diverse en herhaalde pogingen om instructeurs te werven voor de raadplegingen bleef het aantal deelnemers aan de raadplegingen beperkt. Er hebben 15 instructeurs deelgenomen aan de raadplegingen en ongeveer 20 aan de schriftelijke reactieronde.

De werving onder docenten, opleiders, werkgevers en overige experts verliep gemakkelijker. Er hebben ongeveer 25 docenten, 8 opleiders, 20 werkgevers en 10 overige experts deelgenomen aan de raadplegingen en schriftelijke reactieronde.

Raadplegingen

In lijn met de subsidieopdracht zijn diverse raadplegingen met de volgende doelstelling voorzien:

De reeks van bijeenkomsten hebben tezamen tot doel om:

- Evaluatie huidige bekwaamheidseisen instructeurs
- Dialoog knelpunten bekwaamheidseisen instructeurs
- Input voor ontwerp herijkte bekwaamheidseisen
- Presentatie en feedback op conceptadvies

Om de deelname van m.n. de instructeurs te verhogen zijn de raadplegingen op diverse momenten en in diverse samenstellingen gehouden, waarbij het aantal deelnemers varieerde van 1 tot en 5 personen.

Centrale thema's en vragen

Tijdens de raadplegingen stonden de onderstaande vragen centraal, waarbij de nadruk per doelgroep, raadplegingsvorm en fase van het traject kon verschillen. Ondanks deze variaties zijn alle thema's bij elke raadpleging aan bod gekomen.

- **Positionering beroepsgroep**
(Hoe) heeft de positionering van de beroepsgroep van instructeurs zich ontwikkeld sinds de invoering van de bekwaamheidseisen in 2018? Zijn de bekwaamheidseisen hierop van invloed geweest? Worden bekwaamheidseisen in de dagelijkse praktijk gebruikt door werkgevers, opleiders en instructeurs?
- **Centrale werkzaamheden instructeur**
Wat zijn de centrale werkzaamheden van de instructeur en hoe verhoudt dit zich tot de werkzaamheden van de docent?
- **Opleiding tot instructeur**
Bieden de bekwaamheidseisen voldoende basis voor de opleiding tot instructeur? Hoe worden de bekwaamheidseisen gebruikt in de opleiding tot instructeur? Is er onderscheid tussen instructeurs van AD/MBO-4 opleiding? Hoe ziet de werving van instructeurs door het bevoegd gezag eruit?
- **Bekwaamheidseisen instructeur**
Welke kennis en vaardigheden moet een instructeur beheersen op vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch gebied?

4.2 Opbrengsten raadplegingen

Hieronder volgt een weergave van de belangrijkste bevindingen uit de raadplegingen aan de hand van de centrale vragen per geraadpleegde doelgroep.

Raadplegingen instructeurs

Hieronder wordt de input weergegeven die is opgehaald tijdens de raadplegingen onder instructeurs.

Positie instructeur binnen de instelling

Instructeurs ervaren dat hun rol binnen MBO-instellingen in toenemende mate doelgericht wordt geïntegreerd binnen opleidingen en onderwijsteams, hoewel de invulling van de rol kan verschillen per instelling, opleiding en team. In sommige situaties is er nog behoefte aan heldere taakafbakening ten opzichte van docenten, maar er is een duidelijke beweging zichtbaar richting meer erkenning en professionele positionering van de instructeursrol.

Centrale werkzaamheden instructeur

Instructeurs geven aan dat hun centrale werkzaamheden over het algemeen goed terugkomen in de huidige bekwaamheidseisen. Het gaat daarbij naast het geven van praktijklessen soms ook om het geven van theorielessen, materiaalbeheer en organisatorische taken. Echter, naast deze taken komt duidelijk naar voren dat instructeurs voor een breed scala aan andere werkzaamheden worden ingezet, al verschilt dit sterk per instelling, opleiding of docententeam. Instructeurs spelen een belangrijke rol in het opbouwen van een pedagogische relatie, vooral omdat ze dicht bij de studenten staan in de praktijk.

Opleiding tot instructeur

Instructeurs zijn doorgaans al werkzaam in het onderwijs als zij aan hun opleiding beginnen. Instructeurs geven aan dat ze de opleiding als een nuttige aanvulling hebben ervaren op het leren in de praktijk, o.a. vanwege het contact met andere instructeurs in opleiding omdat er geleerd werd van elkaars kennis en ervaring. Instructeurs geven aan dat de opleidingen zich sterk op algemene vakken zoals taal en rekenen richt, terwijl er meer behoefte zou zijn het aanleren van pedagogisch-didactische kennis en vaardigheden. Zo is er o.a. behoefte aan betere ondersteuning in het omgaan met gedragsproblemen, culturele verschillen en studentbegeleiding. In enkele gevallen geven instructeurs aan dat de opleiding nauwelijks toegevoegde waarde had naast de praktijkkennis en ervaring die de instructeur al had opgedaan voordat er aan de opleiding was begonnen.

Bekwaamheidseisen instructeur

Ten aanzien van de inhoudelijke bekwaamheidseisen geven instructeurs aan dat de huidige bekwaamheidseisen een goed beeld geven van hetgeen zij moeten kennen en kunnen in hun dagelijks werk. De instructeurs benadrukken hierbij veelvuldig dat zij vaak nauwer betrokken en dus op de hoogte zijn dan docenten als het gaat om de inhoudelijke aspecten van hun vak, omdat zij vaak meer en recenter in de praktijk hebben gewerkt (of dat nog doen) en nauwer contact met de beroepspraktijk onderhouden. In sommige gevallen zijn de praktijklokalen, zoals bijvoorbeeld de kapperssalon, geheel onder het beheer van de instructeur en dragen zij zodoende de verantwoordelijkheid voor alle aspecten hiervan.

Ten aanzien van de didactische bekwaamheid geven de instructeurs aan dat de huidige bekwaamheidseisen weliswaar worden herkend, maar dat de volgorde waarin ze zijn geformuleerd een verkeerde prioritering veronderstelt. Instructeurs geven aan dat het geven van instructie draait om duidelijkheid van de instructie, in een ordelijke en taakgerichte (praktijk)omgeving, afgestemd op de onderwijsbehoefte student(en) en pas daarna om het inzetten van de juiste ICT-middelen en het kunnen omgaan met studentvolgsystemen. Instructeurs geven aan dat het afstemmen van de instructie op een soms zeer uiteenlopende studentpopulatie weliswaar tot hun werk behoort, maar dat zij zich hiertoe vanuit hun opleiding niet altijd voldoende toegerust voelen.

Ten aanzien van de pedagogische bekwaamheid geven instructeurs aan dat de huidige bekwaamheidseisen onvoldoende gewicht geven aan hun rol t.a.v. de pedagogische relatie. Instructeurs geven aan dat zij vaak veel tijd met studenten doorbrengen, in sommige gevallen zelfs meer dan de individuele docent waardoor zij regelmatig eerder op de hoogte zijn van moeilijkheden bij de student en hier in veel gevallen zelfstandig op inspelen.

Conclusies en aanbevelingen

Instructeurs vervullen een waardevolle rol in het onderwijs, vooral door hun praktische expertise en nauwe band met studenten. Tegelijkertijd bestaat er behoefte aan meer erkenning, heldere taakverdeling en betere ondersteuning in hun professionele ontwikkeling. Instructeurs geven ook aan dat zij een grotere rol kunnen spelen in het begeleiden van studenten met achterstanden, maar zij voelen zich hier niet altijd voldoende in onderlegd.

Raadplegingen docenten

Hieronder wordt de input weergegeven die is opgehaald tijdens de raadplegingen onder docenten die (ruime) ervaring hebben in het samenwerken met instructeurs.

Positie instructeur binnen de instelling

De geraadpleegde docenten geven aan dat instructeurs waardevolle ondersteuning bieden aan docenten, vooral in praktijklessen. Hun inzet varieert per instelling, sommige docenten geven aan dat instructeurs voornamelijk als klassenassistenten worden ingezet, terwijl de instructeurs in andere gevallen volledige lessen verzorgen, soms vanwege het toenemende tekort aan bevoegde docenten. Een onderwijsteam bestaat veelal uit meer docenten dan instructeurs, maar in sommige gevallen verandert deze balans, waarbij er meer instructeurs dan docenten in een onderwijsteam werkzaam zijn. Dit kan de kwaliteit van het onderwijs onder druk zetten. Een docent geeft aan dat instructeurs makkelijker door het management aan te sturen zijn dan docenten, wat mede invloed heeft op hun groeiende rol.

Centrale werkzaamheden instructeur

Instructeurs en docenten werken samen in onderwijsteams, maar de docent is altijd eindverantwoordelijk. Instructeurs en docenten zijn in praktijklessen vaak gelijkwaardig, waarbij instructeurs specialistische praktijkkennis inbrengen. Voor het verzorgen van theorielessen en het bieden van diepgaand onderwijs is de docent aan zet. Instructeurs hebben in wisselende mate contact met studenten, soms evenveel als een docent. Instructeurs spelen daarom een belangrijke rol in het signaleren van gedrags- en ontwikkelingsproblemen, maar dienen deze door te geven aan de docent, die verantwoordelijk blijft voor verdere interventie. Mentorschap en complexe onderwijsvraagstukken behoren eveneens tot het takenpakket van de docent.

Bekwaamheidseisen instructeur

Ten aanzien van de inhoudelijke bekwaamheidseisen geven docenten aan dat de bestaande omschrijving helder is, maar waarschuwen dat er onvoldoende borging is. Er wordt gepleit voor vaste criteria, zoals diploma-eisen, om de vakinhoudelijke kennis van instructeurs te waarborgen.

Ten aanzien van de didactische bekwaamheid geven docenten aan dat instructeurs in de praktijk geacht worden doorgaans ook in staat zijn om diverse didactische werkvormen uit te voeren, maar het ontwikkelen en vormgeven van lessen blijft primair de taak van de docent. Hier ligt een belangrijk onderscheid t.a.v. de rol van docent.

Ten aanzien van de pedagogische bekwaamheid geven docenten aan dat de bestaande omschrijving passend is, mits instructeurs in staat zijn om gedrags- en ontwikkelingsproblemen signaleren en deze doorgeven aan de docent. Het expliciet benoemen dat instructeurs complexe zaken en mentorschap onder begeleiding van een docent uitvoeren, wordt als belangrijk punt toegevoegd.

Conclusies en aanbevelingen

De aanwezigen erkennen dat instructeurs een waardevolle bijdrage leveren in de praktijklessen, maar maken zich zorgen over het toenemende aantal instructeurs dat volledige lessen verzorgt. Dit kan ten koste gaan van de kwaliteit van het

onderwijs. Het versterken van samenwerking tussen docenten en instructeurs wordt als essentieel gezien om deze balans te bewaken.

Raadpleging opleiders, werkgevers, experts

Hieronder wordt de input weergegeven die is opgehaald tijdens de raadplegingen onder opleiders, werkgevers en overige experts.

Positie instructeur binnen de instelling

De invoering van bekwaamheidseisen heeft de positie van instructeurs versterkt door meer duidelijkheid over de positie van de instructeur en meer waardering voor het werk van de instructeurs, o.a. doordat er meer aandacht is voor de ontwikkeling van instructeurs binnen instellingen. Toch zijn niet alle opleidingsmanagers op de hoogte van de bekwaamheidseisen voor instructeurs en/of zetten deze niet in voor hun werkzaamheden. De rol van instructeur wordt ook gezien als een mogelijke opstap naar het docentschap, wat helpt om mbo-studenten op niveau 4 te enthousiasmeren voor een loopbaan in het onderwijs.

Centrale werkzaamheden instructeur

Er wordt aangegeven dat de centrale werkzaamheden van instructeurs adequaat beschreven staan in de huidige bekwaamheidseisen. Ook het onderscheid tussen de werkzaamheden van instructeur en docent zijn op papier helder geformuleerd, maar in de praktijk is dit vaak minder afgebakend.

Opleiding tot instructeur

Er zijn verschillende opleidingsroutes voor instructeurs. De MBO-4 instructeursopleiding (1-jarig traject) is geschikt voor instructeurs die praktijklessen ondersteunen. Het associate degree (2-jarig traject) is gericht op instructeurs die zelfstandig groepen begeleiden, lessen ontwerpen en examens afnemen. De AD-route biedt meer focus op pedagogisch-didactische vaardigheden, terwijl de MBO-4 opleiding breder algemene vakken behandelt, wat soms als minder relevant wordt ervaren door praktijkgerichte instructeurs.

De opleiding tot instructeur wordt regelmatig vervolgd met tot een vervolgopleiding tot docent. In de periode van 2019 – 2024 hebben instructeurs de mogelijkheid gekregen om via de instructeursbeurs een bachelor- of associate degree-opleiding te volgen, om zo de kennis en didactische vaardigheden van instructeurs verder te versterken en daarmee de kwaliteit van het mbo-onderwijs en de leerervaring van studenten. Dit wordt als een belangrijke kwaliteitsimpuls gezien, maar tegelijk wordt aangegeven dat een AD of bachelor niveau niet door alle instructeurs gewenst is, niet zonder meer voor de hele beroepsgroep haalbaar en ook niet noodzakelijk voor het goed uitvoeren van de centrale werkzaamheden van de instructeursfunctie. Het is voor opleidingen juist prettig dat er diversiteit is.

Bekwaamheidseisen instructeur

Werkgevers geven aan dat inhoudelijke eisen soms te veel gericht zijn op algemene vakken als Engels, Nederlands en rekenen. In de praktijk wordt bij de werving van instructeurs vaak al gelet op hun specifieke praktijkervaring, waardoor vakinhoudelijke eisen minder urgent zijn. De focus zou daarom m.n. op pedagogisch-didactische vaardigheden moeten liggen, aangezien instructeurs hier vaak nog extra kennis en (na)scholing in nodig hebben.

Conclusies en aanbevelingen

De invoering van bekwaamheidseisen heeft de positie van mbo-instructeurs versterkt door meer duidelijkheid en waardering voor hun rol. Toch worden deze eisen nog niet overal actief toegepast, waardoor hun effect beperkt blijft. Het breder benutten van de bekwaamheidseisen en meer focus te leggen op pedagogisch-didactische vaardigheden kan bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs en het behoud van instructeurs.

5. Validatie en toetsing van de conceptversie

5.1 Methode en aanpak

In verband met de tegenvallende aantallen instructeurs, docenten en werkgevers voor de mondelinge raadplegingen is er in de validatiefase gekozen voor een schriftelijke raadpleging.

Op 27 februari 2025 is het conceptadvies herijking bekwaamheidseisen voor instructeurs in het mbo aangeboden aan betrokkenen bij het traject, namelijk SOM, Denktank instructeurs MBO, LOBO, OCW, CNV, FVOV, VECON en BVMBO.

5.2 Respons en representativiteit van de raadpleging

Van de aangeschreven betrokkenen hebben alle organisaties van de gelegenheid gebruik gemaakt om schriftelijke input te leveren.

Hieronder volgen de hoofdpunten uit deze schriftelijke raadpleging, inclusief de wijzigingen die op basis hiervan in het advies zijn aangebracht.

Helderheid bekwaamheidseisen

Stakeholders geven aan dat de herijkte bekwaamheidseisen een heldere weergave zijn van de kennis en kunde die nodig is om het beroep van instructeur uit te voeren. De input die werd gegeven op de bekwaamheidseisen betrof veelal suggesties voor formulering, deze zijn overgenomen.

Ook werd aangegeven dat het onderscheid tussen de bekwaamheidseisen van instructeurs en docenten voldoende helder is, met uitzondering van een bekwaamheidseisen t.a.v. differentiatievaardigheden. Deze bekwaamheidseis is verwijderd in de bekwaamheidseisen voor instructeurs.

Beoordeling inhoudelijke bekwaamheid instructeurs

Stakeholders geven aan dat de huidige manier waarop de inhoudelijke bekwaamheid van instructeurs wordt beoordeeld niet altijd de garantie geeft dat de instructeur over de juiste inhoudelijke kennis beschikt. Vaak bepaalt een manager of de instructeur het vakgebied voldoende beheerst, terwijl deze manager vaak zelf niet inhoudelijk betrokken is. Er wordt voorgesteld dat het onderwijsteam deze beoordeling zou moeten uitvoeren.

Daarnaast wordt aangegeven dat instructeurs soms theoretische onderdelen overslaan omdat ze deze te moeilijk vinden, wat het belang van de theorie binnen het beroep onderschat. Dit speelt bijvoorbeeld bij instructeurs in de tandartsassistentenopleiding. Er is ook de vraag wie instructeurs ondersteunt bij het verhogen van hun theoretisch niveau.

Toevoeging categorie professioneel bekwaam

De toevoeging van professioneel bekwaam als categorie binnen de bekwaamheidseisen wordt positief ontvangen. Dit wordt gezien als een belangrijk onderdeel van het instructeursberoep. Meer aandacht voor professionele vaardigheden kan helpen bij veel voorkomende problemen zoals het herkennen en aangeven van professionele grenzen en de positionering binnen het onderwijsteam en de opleiding. Het maakt de professionele rol van instructeurs duidelijker en versterkt hun positie als collega.

Verscheidenheid werk instructeur (per sector en per instelling/opleiding)

Er wordt aangegeven dat het maken van een onderscheid in de bekwaamheidseisen voor instructeurs in verschillende sectoren behulpzaam zou zijn voor verdere concretisering. Ook zou er, zoals bij de bekwaamheidseisen voor leraren in deze herijking is gedaan, een onderscheid tussen start- en vakbekwaam kunnen worden gemaakt (uitgedrukt in junior en senior instructeur).

Opleiding instructeurs

In de feedback worden verschillende aandachtspunten ten opzichte van de opleiding tot instructeur benoemd, welke niet allemaal zijn opgenomen in de context van het advies. Het gaat hierbij om:

- De mogelijkheid om het niveau van instructeurs te verhogen door meer instructeurs tot een AD niveau op te leiden
- Het geven van meer duidelijkheid over de verschillende opleidingsvarianten
- Ontevredenheid dat een pabo diploma geen toegang geeft tot het beroep van instructeur

5.3 Draagvlak en acceptatie van de nieuwe eisen

Uit de schriftelijke raadpleging bleek dat er draagvlak is voor de herijkte bekwaamheidseisen. Ze worden als helder, volledig en voldoende onderscheidend van de bekwaamheidseisen voor docenten beschouwd. De input die de betrokkenen hebben gegeven op de bekwaamheidseisen zijn in het definitieve concept verwerkt.

Bijlage 1: Overzicht geraadpleegde bronnen en literatuur

- Berenschot. (2024). Evaluatie Instructeursbeurs mbo: Eindrapportage. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/12/17/eindrapport-evaluatie-instructeursbeurs-mbo>
- Brouwer, P., Lam, J. F., Thomsen, M., & Van den Berg, J. (2016). Onderwijsondersteuners in het mbo: afbakening, lokalisering en toerusting. 's-Hertogenbosch: Expertisecentrum Beroepsonderwijs.
- Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). (2024, oktober). Onderwijspersoneel mbo in aantal personen (peildatum 1 oktober 2024). Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. https://duo.nl/open_onderwijsdata/middelbaar-beroepsonderwijs/personeel/onderwijspersoneel-mbo-in-aantal-personen.jsp
- Kans, K., Brouwer, P., Van Kan, C., Medanhodzic, D., & Kemper, M., m.m.v. Nieuwenhuis, L. (2016). Voorstel bekwaamheidseisen onderwijsondersteunend personeel in het mbo. 's-Hertogenbosch: Expertisecentrum Beroepsonderwijs.
- MBO-raad (2018). Kwaliteitskader voor instructeurs. https://www.mбораad.nl/sites/default/files/2023-07/kwaliteitskader_bekwaamheidseisen_voor_instructeurs.pdf.
- Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB). Kwalificatiedossier mbo: Instructeur mbo (Crebonr. 23232). Geraadpleegd op 01.09.2024, van <https://kwalificatie-mijn.s-bb.nl/Details/DownloadDocument/1100889>.

Bijlage 2: Overzicht van de huidige en de herijkte bekwaamheidseisen

Bekwaamheidseisen instructeurs 2018	Herijkte bekwaamheidseisen instructeurs
Vakinhoudelijk bekwaam De instructeur is vakinhoudelijk bekwaam wat betreft kennis en kunde indien hij ten minste: a. Kennis heeft van vaktaal en beroepsethiek b. Beschikt over relevante en actuele beroepskennis c. Die beroepskennis voor deelnemers weet te plaatsen in de context van de beroepspraktijk; d. Kennis heeft van de Nederlandse en de Engelse taal en van rekenen, voor zover dit betrekking heeft op zijn vakgebied; e. Beschikt over relevante technisch-instrumentele kennis; f. De geldende veiligheidsnormen kent; en g. De inhoud van zijn les of van een andere door hem uit te voeren taak beheerst.	INHOUDELIJK BEKWAAM Inhoudelijk bekwaam wil zeggen dat een instructeur de inhoud van het onderwijs beheerst en deze leerbaar en waardevol kan maken voor studenten. KENNIS VAN HET VAK • De instructeur heeft een zodanige beheersing van de leerinhoud in het te onderwijzen vakgebied/de te onderwijzen vakgebieden dat hij/zij deze moeiteloos uitlegt, in perspectief plaatst en vertaalt naar de praktijk. • De instructeur maakt de studenten duidelijk wat de relevantie is van de leerinhoud voor de beroepspraktijk. • De instructeur heeft kennis van de relevante vaktaal en beroepsethiek. • De instructeur beschikt over relevante technische en instrumentele kennis. • De instructeur kent de geldende veiligheidsnormen. • De instructeur beschikt over relevante beroepskennis en houdt de eigen beroepskennis en -kunde actueel. • De instructeur kent de bedrijfsculturen waar studenten tijdens en na hun opleiding mee te maken kunnen krijgen en weet daar in het pedagogisch handelen op in te spelen. • De instructeur heeft een goede beheersing van de basisvaardigheden taal, rekenen, burgerschap en digitale geletterdheid voor zover dat betrekking heeft op het vakgebied waarin de instructie wordt gegeven.

	KENNIS VAN HET CURRICULUM • De instructeur weet dat de lesinhoud is gebaseerd op het curriculum met bijbehorende referentieniveaus en/of kwalificatiedossiers en kan deze informatie vinden en doelgericht gebruiken. • De instructeur heeft inzicht in hoe het onderwijs voortbouwt op het voorgaande onderwijs en voorbereidt op het vervolgonderwijs of de beroepspraktijk.
Didactisch bekwaam De instructeur is didactisch bekwaam wat betreft wat kennis indien hij ten minste kennis heeft van a. De inzet van ict bij de didactische werkvormen; b. Het gebruik van deelnemersvolgsystemen; c. Beroepsgerichte didactiek; en d. De beginselen van: - Het leren op de werkplek onder begeleiding; - De invloed van taalbeheersing op het leren; - Diverse didactische werkvormen, passend bij de verschillende deelnemers; - Het gebruik van observatie-instrumenten en van het meten van leerresultaten; - Didactisch verantwoord handelen; en - De organisatorische vormgeving van de leeromgeving	DIDACTISCH BEKWAAM Didactisch bekwaam wil zeggen dat een instructeur de student in staat stelt om waardevolle kennis en waardigheden aan te leren. INSTRUCTIE GEVEN • De instructeur demonstreert en legt de leerinhoud op een aansprekende wijze uit, aansluitend bij het begripsniveau van de studenten. • De instructeur formuleert heldere opdrachten, zodat studenten weten wat er van hen wordt verwacht, hoe de opdracht kan worden uitgevoerd en met welk doel. • De instructeur past verschillende didactische werkvormen toe, passend bij het niveau van de studenten en in afstemming met de docent of het onderwijsteam. • De instructeur begeleidt het leren op de werkplek. • De instructeur gaat doelmatig om met (digitale) leermiddelen en -materialen.

De instructeur is didactisch bekwaam wat betreft kunde indien hij ten minste in staat is een kwalificatie-onderdeel leerbaar te maken voor een student of groep studenten en daarbij de verschillende studenten weet te begeleiden in hun leerproces.

Om te voldoen aan het eerste lid is het nodig dat de instructeur:

- a. Zijn les of andere taak zo vormgeeft dat deze aansluit op de beroepspraktijk en de les zo samenstelt dat deze voor studenten begrijpelijk en aansprekend is;
- b. Het leerdoel demonstreert en uitlegt, aansluitend bij het begripsniveau van studenten;
- c. Verschillende didactische werkvormen weet te hanteren;
- d. Opdrachten op heldere wijze formuleert, zodat studenten weten wat er van hen wordt verwacht, hoe de opdracht kan worden uitgevoerd of met welk doel;
- e. Doelmatig weet om te gaan met (digitale) leermiddelen en -materialen, met een elektronische leeromgeving en de beschikbare tijd;
- f. Zorgt voor een ordelijke en taakgerichte leeromgeving;
- g. Stimulerende vragen weet te stellen en opbouwende, gerichte kritiek te geven;
- h. Zowel samenwerking als zelfstandig werken bij studenten kan stimuleren;

- De instructeur herkent verschillen tussen studenten en stemt de lesactiviteit waar mogelijk af op deze verschillen.
- De instructeur heeft enige onderwijs(leer)-psychologische kennis over het leerproces en de werkzame principes van het leren.

EFFECT VAN INSTRUCTIE VOLGEN EN EVALUEREN

- De instructeur maakt gebruik van studentvolgsystemen.
- De instructeur houdt tijdens de les de voortgang van verschillende studenten bij, signaleert eventuele bijzonderheden en informeert zo nodig de docent daarover.
- De instructeur meet systematisch de leerresultaten van de studenten, onder andere met behulp van observatie-instrumenten.
- De instructeur betreft de student bij de evaluatie van het eigen leerproces.
- De instructeur evalueert de didactische aanpak en toegepaste werkvormen van de instructie periodiek met de docent en past deze zo nodig aan.

a. Tijdens de les de voortgang bijhoudt van de verschillende studenten, eventuele bijzonderheden signaleert en daarover de docent informeert; b. Periodiek met de docent de didactische aanpak en toegepaste werkvormen van de instructie evalueert en deze zo nodig bijstelt; en c. Bijdraagt aan pedagogisch-didactische evaluaties binnen de instelling en deze in afstemming met de docent benut voor zijn lesontwikkeling.	
Pedagogisch bekwaam De instructeur is pedagogisch bekwaam wat betreft kennis, indien hij ten minste kennis heeft van: a. Bedrijfsculturen waar studenten tijdens en na hun opleiding mee te maken kunnen krijgen en hoe hij daar als instructeur in zijn pedagogisch handelen naar kan verwijzen; en b. De beginselen van: - o De sociaal-emotionele ontwikkeling die jongeren doormaken bij het opgroeien en volwassen worden en hoe hij daar in zijn gedrag rekening mee kan houden;	PEDAGOGISCH BEKWAAM Pedagogisch bekwaam wil zeggen dat een instructeur een veilig, aangenaam, geordend en uitdagend klimaat kan creëren voor studenten. PEDAGOGISCHE RELATIE • De instructeur bouwt met elke student een pedagogische relatie op, waarbij: - o de verantwoordelijkheid in deze relatie altijd bij de instructeur ligt (asymmetrisch). - o de intentie altijd is dat de student leert (op onderwijs gericht). - o de instructeur de eigen grenzen en die van de student in acht neemt.

- o De ontwikkeling van studenten bij het leren functioneren in een beroep; - o Veel voorkomende gedrags- en ontwikkelingsstoornissen en hoe deze stoornissen in de praktijk te herkennen, alsmede hoe hij daar in de praktijk zoveel mogelijk rekening mee kan houden; - o Pedagogische methoden; en - o Ontwikkelingspsychologische en pedagogische uitgangspunten. De instructeur is pedagogisch bekwaam wat betreft kunde indien hij ten minste in staat is: a. Een groep aan te sturen en te begeleiden; en b. De ontwikkelingen in het leren en gedrag van studenten te volgen. Om te voldoen aan het eerste lid is het nodig dat de instructeur: a. Oog heeft voor de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van studenten; b. Rekening houdt met de leefwereld van studenten en de culturele bepaaldheid daarvan; c. Tijdig moeilijkheden bij studenten signaleert en een student zo nodig weet te verwijzen naar de meest aangewezen persoon of instantie;	• De instructeur schept een veilig pedagogisch klimaat door vertrouwen te wekken bij de student, het zelfvertrouwen van de student te stimuleren, en de student aan te moedigen en te motiveren. • De instructeur heeft enige kennis van de sociaal-emotionele ontwikkeling die jongeren doormaken bij het opgroeien en volwassen worden en houdt daar in het pedagogisch handelen rekening mee. • De instructeur herkent veelvoorkomende gedrags-, ontwikkel- en leerproblemen, houdt daar in het pedagogisch handelen zo veel mogelijk rekening mee en verwijst zo nodig door naar de aangewezen persoon binnen de organisatie. • De instructeur is zich bewust van de uiteenlopende achtergronden van studenten en houdt daar in het pedagogisch handelen rekening mee. KLASSENMANAGEMENT • De instructeur stuurt een groep aan en begeleidt groepen studenten. • De instructeur kent verschillende pedagogische methoden en past deze doelgericht toe. • De instructeur is helder in optreden, communiceert duidelijke regels en procedures, leeft deze voor, bekrachtigt positief gedrag en hanteert relevante consequenties indien nodig.
--	--

d. Bijdraagt aan een veilige leeromgeving voor studenten; e. Duidelijk zijn verwachtingen communiceert naar studenten en daarbij kenbaar maakt welke ruimte er is voor eigen initiatief; f. Verschillende pedagogische methoden weet te gebruiken, afhankelijk van de student en diens situatie; g. Adequaat optreedt bij norm overschrijdend gedrag van studenten; h. De pedagogische uitgangspunten van het onderwijsteam waartoe hij behoort, toepast op zijn eigen handelen in de omgang met studenten; i. Voorbeeldgedrag laat zien in verband met het beroep waarvoor wordt opgeleid; j. Het proces van interactie met en tussen studenten van een afstand weet te beschouwen en eventuele bijzonderheden tijdens de uitvoering van zijn instructie meldt aan de verantwoordelijke docent; en k. Hulp weet te vragen bij organisatorische belemmeringen in de uitvoering van zijn taken.	• De instructeur overziet het proces van interactie met en tussen studenten, is alert op eventuele bijzonderheden tijdens de uitvoering van zijn instructie en meldt deze aan de verantwoordelijke docent. • De instructeur treedt adequaat op bij norm- of grensoverschrijdend gedrag van studenten. • De instructeur schept organisatorische randvoorwaarden, zoals een passende inrichting van de leeromgeving.
	PROFESSIONEEL BEKWAAM Professioneel bekwaam wil zeggen dat een instructeur zich effectief kan verhouden tot zichzelf en de omgeving binnen en buiten de school. REFLECTIE OP EIGEN HANDELEN • De instructeur reflecteert op het eigen pedagogisch, didactisch, inhoudelijk en professioneel handelen.

- De instructeur reflecteert op ethische kwesties met betrekking tot de eigen beroepsuitoefening.

ZICH VERHOUDEN TOT DE ORGANISATIE

- De instructeur kent de eigen positie binnen het team en participeert in de samenwerking.
- De instructeur vraagt waar nodig om hulp bij collega's.
- De instructeur evalueert periodiek de pedagogisch-didactische aanpak met de docent en stelt deze bij waar nodig.
- De instructeur draagt bij aan de inhoudelijke, pedagogische en didactische evaluaties binnen de opleiding/instelling en benut deze in afstemming met de docent voor de eigen lesontwikkeling.
- De instructeur heeft basiskennis van de cao en wetgeving omtrent de positie van de instructeur binnen de instelling.

ZICH VERHOUDEN TOT DE OMGEVING VAN DE ORGANISATIE

- De instructeur onderhoudt contact met de beroepspraktijk.
- De instructeur kan informatie over het onderwijs en de voortgang van de individuele student communiceren aan de docent, ten behoeve van gesprekken met de omgeving van de student, zoals ouders/verzorgers.

- De instructeur weet dat er ondersteuningsstructuren bestaan binnen en buiten de organisatie van de school.

ZICH VERHOUDEN TOT DE BEROEPSGROEP ALS GEHEEL

De instructeur is zich ervan bewust dat deze toetreedt tot een beroepsgroep die medeverantwoordelijkheid draagt voor de kwaliteit van het onderwijs

Bijlage 3: Colofon

Beroepsorganisaties AOb, CNV, BVMBO en FvOv hebben van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) de vraag gekregen namens de beroepsgroep te komen tot een advies voor de herijking van de bekwaamheidseisen instructeurs in het MBO.

Penvoering (AOb): Thijs Roovers, Jelmer Evers, Henrik de Moel

Stuurgroep: Daniëlle Woestenberg (CNV), Abhilash Sewgobind(CNV), Remko Littoij(FvOv), Andries Knol (BVMBO)

Dorien Zevenbergen was projectleider voor deze herijking van de bekwaamheidseisen instructeurs in het MBO.

Zij leidde de herijking met haar projectteam:

Nadia Hooten-Oussoren (Procesbegeleider)

Marieke Jansma (Inhoudelijk expert AOb)

Wilma Bos (Stafmedewerker projectbureau)

Liesbeth Bekkering & Matthias Eyckmans (Secretariële ondersteuning)

Rob Voorwinden & Naomi van Manen (Communicatie)

En het ambtelijk projectteam:

Jan Geluk (Beleidsmedewerker CNV)

Gezina Trouw (Bestuurslid BVMNO)

Heleen van de Ree (Bestuurslid FvOv)

